

Agustí Bartra: el cant per a tothom

Jordi Florit (<http://www.nuvol.com/autor/jordi-florit>). Barcelona (<http://www.nuvol.com/lloc/barcelona>).

/ 6.07.2012

(<http://www.nuvol.com/noticies/agusti-bartra-el-cant-per-a-tothom/attachment/agusti-bartra/>)

El poeta Agustí Bartra.

D'ençà el 2008, efemèride del centenari del naixement d'**Agustí Bartra** (<http://www.bartramuria.cat/bartra/index.cfm>) (1908-1982), s'ha produït una progressiva recuperació de l'obra i figura d'aquest artista. Des de la celebració d'aquell **Kosmopolis** (http://www.cccb.org/kosmopolis/ca/edicio_tema-homenatge_a_agusta-22337?t=24433), l'annual Festa Internacional de la Literatura al CCCB, **Agustí Bartra** ha anant adquirint una major presència literària gràcies sobretot a la insistència de **D. Sam Abrams**, veritable pal de paller d'aquesta reivindicació. Així, cal recordar com d'aquelles jornades en sorgí la representació de **L'hivern plora grebre damunt del gerani** o el monogràfic **Foc i mesura** (<http://www.editorialuoc.cat/focimesuratrelecturesdelobradagustbartra-p-529.html?cPath=1>), i com l'any següent la revista **Reduccions** li dedicà un esplèndid **monogràfic** (<http://raco.cat/index.php/Reduccions/issue/view/10988/showToc>). Fins i tot, valdria la pena destacar com enguany s'ha publicat la tercera edició de **L'obra de Bartra. Assaig d'aproximació** (<http://www.pamsa.cat/pamsa/cataleg/Lobra-de-Bartra-Assaig-daproximacio.html>) (1975) d'**Anna Murià**. Ara bé, no ens podem oblidar d'allò fonamental: la seva obra ha reviscolat tan novel·listicament, amb reedicions d'*Odisseu* (1953) o de *Crist de 200.000 braços* (1968), com poèticament, sobretot sota l'aixopluc de les anomenades "petites editorials" i amb els darrers títols de la seva carrera. D'aquesta manera, a publicacions recents com *El gos geomètric* (<http://www.eumoeditorial.com/livre/el-gos-geometric/1672>) (1979), *La fulla que tremola* (http://www.pageseditors.cat/CAT/livre_milenio2.asp?id=6&id_livre=1483) (1979) i *Haikus d'Arisal* (http://www.editorialandorra.com/index.php?page=shop.browse&manufacturer_id=70&output=lite&option=com_virtuemart&Itemid=32) (1982), ara ja se pot afegir la reedició de l'anomenat testament literari d'**Agustí Bartra: El gall canta per tots dos** (<http://www.editorialmeteora.com/libro/el-gall-canta-per-tots-dos/153>) (1983).

Altres articles del mateix autor

Mario Vargas Llosa: l'espectacle c'est moi
(<http://www.nuvol.com/opinio/mario-vargas-llosa-lespectacle-cest-moi/>)

2.7.2012 **Opinio**

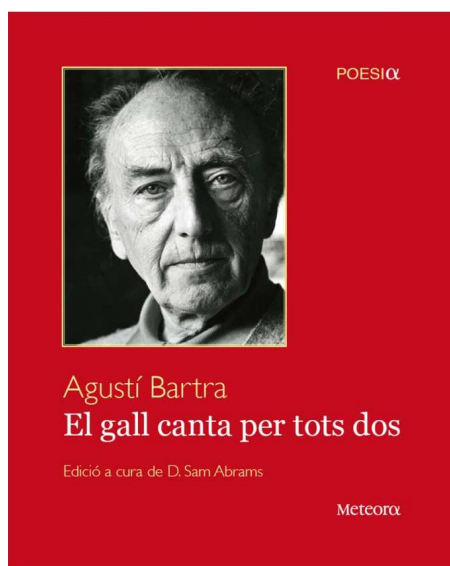
Juny (<http://www.nuvol.com/opinio/juny-amadeu-vidal-bonafont/>)

25.6.2012 **Opinio**

+ Llegits

- Ester F. Matalí: "Llibres per llegir és una xarxa social"** (<http://www.nuvol.com/entrevistes/ester-matali-llibres-per-llegir-es-una-xarxa-social/>)
- Josep Cots: "El món està per conquerir, és verge"** (<http://www.nuvol.com/entrevistes/josep-cots-el-mon-esta-per-conquerir-es-verge/>)
- Les melodies demencials de Vàlius**
(<http://www.nuvol.com/critica/les-melodies-demencials-de-valius/>)
- Partícula**
(<http://www.nuvol.com/vinyetes/particula-nest-boso-de-higgs/>)
- Enric Gomà: "El català que ara es parla és, cada dia més, un calc del castellà"** (<http://www.nuvol.com/entrevistes/en-goma-el-catala-que-ara-es-parla-es-cada-dia-m-un-calc-del-castella/>)
- Agustí Bartra: el cant per a tothom**
(<http://www.nuvol.com/noticies/agusti-bartra-el-cant-per-a-tothom/>)
- "D'en Quim Monzó no, que ja en té un"** (<http://www.nuvol.com/opinio/den-quim-monzo-no-que-ja-en-te-un/>)
- Meteora recupera 'El gall canta per tots dos'** (<http://www.nuvol.com/critica/agusti-bartra-el-gall-canta-per-tots-dos/>)
- Corresponsals**
(<http://www.nuvol.com/opinio/corresponsals-josep-maria-fonalleras/>)
- Faulkner, una presència**
(<http://www.nuvol.com/opinio/faulkner-una-presencia/>)

El gall canta per tots dos, publicat a cura del mateix D. Sam Abrams i dins la col·lecció Mitilene d'**Editorial Meteora**, és el darrer llibre d'**Agustí Bartra**, el qual s'edità pòstumament i silenciosament dins les seves obres completes, si bé seria reeditat per **Editorial Columna** l'any 1991. Tal com se'n explica en una edició amb un pròleg molt complert i amb unes notes finals a voltes necessàries i d'altres potser excessives, a finals del 1981 una bona colla de projectes literaris del poeta s'estroncaren per culpa d'una embòlia que li faria perdre la visió de l'ull esquerre, fet que li provocà encetar el seu darrer projecte poètic dins un conscient compte enrere vital. Amb la coneguda tirada a la valoració passional a què **D. S. Abrams** ens té avesats, el prologuista ens planteja l'edició crítica definitiva amb la qual postular una nova hipòtesi de lectura. En lloc de la visió fragmentària i de poemes inacabats que històricament ha rebut, D. S. Abrams defensa categòricament el caràcter unitari, estructurat i clos del llibre a partir d'una hipòtesi de lectura segons tres eixos temàtics (vida, poesia i bellesa, i amor) estructurats en tres grans blocs segons tres dels poemes més rellevants. En aquest sentit, l'aposta més radical és sens dubte afirmar que el poema "Anna total" sigui volgutament inconclús, segons declaracions de la mateixa Anna Murià. Una sèrie d'afirmacions, en qualsevol cas, que els savis ja tindran a bé de debatre segons el seu sapientíssim parer.

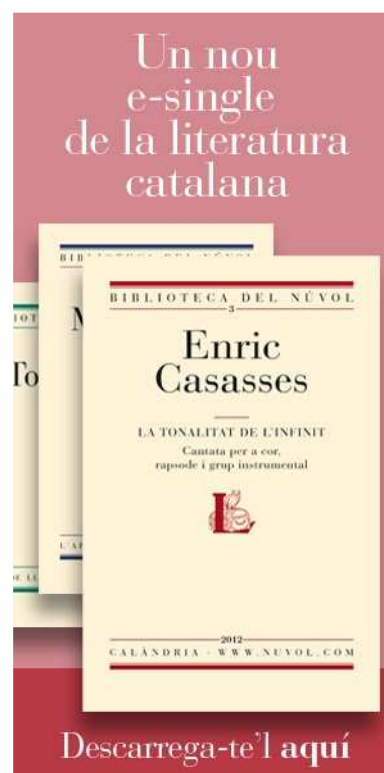

<http://www.nuvol.com/noticies/agusti-bartra-el-cant-per-a-tothom/attachment/gallcantatocm/>

El darrer poemari d'Agustí Bartra.

Pel que fa *El gall canta dos cops*, hi trobem la consciència de la mort imminent expressada a partir de tot el mestratge mètric adquirit pel poeta, amb la mescla de versos alexandrins de noucentista escola a la vora de formes heptasil·làbiques populars com cançons o romanços, a més de versos lliures i proses poètiques tots ells whitmanians. Amb la seva característica vèrbola exuberant, potser és veritat que al principi poemes com "**Lai de Ningú**" o "**Estances de Lòria**" aporten un ensum més de recull de poemes que de llibre estructurat, però és a partir de "**Després d'haver perdut la visió de l'ull esquerre**" que el llibre adquireix un gruix temàtic més compacte, amb alguns poemes realment colpidors en què la consciència del moridor es conjuga amb el desig de pervivència, el comiat amb la benvinguda. Així, cap emoció davant l'inevitable no li és indiferent: la nostàlgia de "Corranda" i la por de "Cançó", la fidelitat de "Sorgeix l'amor" i la separació de "Si no et tinc". Ara bé, destacar sobretot l'esborronadora cançó de bressol que suposa "Anna dorm", terrible al·legoria inversa del que s'aproxima, així com les cartes de comiat a la fillada i a la muller en sengles poemes d'amor i de resurrecció tal com "Anna total". Al cap i a la fi, amb poemes tan capitals com "**La Sínia i l'Estrella**" o "**L'Àngel de la Llum**", es palesa que l'etern retorn tan reivindicat per **Agustí Bartra** no s'assumeix com un tòpic nietszcheà après de memòria sinó com una creença guanyada a pols d'escriure.

Aprofundint-hi una mica més, val molt la pena indagar en una aspecte temàtic com és la presència dels ocells en general i la funció del gall en particular dins aquest llibre. En aquest sentit, fixem-nos en l'ala negra de la profunda oreneta que l'eixorba a "Cançó", el rossinyol de les tenebres a "En un indret", l'oreneteta blanca i l'ocell de gel a "Orenetes" o l'au ignia d'"Anna dorm", a banda d'aloses i gavines, àngels i el gall. Encara més, sense poder ser gaire exhaustiu, recordar com d'altres ocells conformen una mola de símbols en les seves obres anteriors: ¿què dir, si no, de l'albatros negre present a *Soleia* o de la baudelairiana gavina de *L'home auroral*? Pel que fa al gall, concretament, recordar *El gos geomètric* i especialment poemes com "...jo no era..." o "...el cocoricoc", on la presència de dues menes de galls, blanc (alba) o negre (sang) i amb cants ben diferenciats, són determinants. Fins i tot, recordar com el darrer poema, "...ombra torno..." acaba amb un retorn a la

<http://www.nuvol.com/ebooks/>

vagina terrenal tot esperant la naixença rere el darrer vers onomatopèic “quiquiriuc”. Res tanmateix que Sam Abrams no expliqui a les notes finals d'*El gos geomètric*, on detalla com aquest referent sonor s'enllaça amb el cant cinquè de *The Waste Land* de T. S. Eliot i amb tota la simbologia cristiana que aquesta au implica. Per tant, tornant a *El gall cantarà per tots dos*, val la pena adonar-se com aquest ocell apareix en diferents poemes i no només referencialment, tal com a “Estances de Loira”, sinó també simbòlicament i diversa en la forma del penell o gall de ferro. Prenguem el cas del poema essencial “El gall de Vallparadís”, quan el seu cant s'esdevé no de matinada sinó en la mitjanit de l'epifania. Enmig de la fosca i dins d'un hospital el poeta sent un cant impropri segons l'hora, lluny de la matinada, però alhora s'adona que no només escau a l'inici d'un nou dia sinó també al d'un cicle vital. I és en aquest sentit que el cant del gall, veu del poeta i deu primogènita de la poesia, cantarà per tots dos com per a tothom ja que esdevé el cant de l'advent mortuori, la nova nit dins l'albada màxima del crít profètic que la desaparició propugna. A més a més, fixem-nos en la clara referència al poema dedicat a son fill Roger quan diu “...en aquest passadís fosc que es fa interminable a l'acabament del qual potser m'espera el cant del gall”. En definitiva, un cant profètic com a poema mortuori que tanmateix funda la vida. Per tant, tenint present els tres darrers versos d’**“Anna dorm”**, el gir del penell, la vinguda dels genets de clarors i el cant del gall impliquen un finar feliç i tendre: el son espiritual d'ell i la son física d'ella es confonen per tal que realitat i poesia somiïn la mateixa existència. L'un a la vora de l'altre.

(<http://www.nuvol.com/noticies/agusti-bartra-el-cant-per-a-tothom/attachment/agusti-i-anna-1982/>)

Agustí Bartra i Anna Murià a casa seva (1982)| Foto: Roger Bartra.

Segons Lluís Calvo (<http://www.barcelonareview.com/revista/67/lc.html>), la modernitat d'**Agustí Bartra** no és en cap cas postmoderna, ja que Bartra s'inscriu en la modernitat del canvi, del somni, de la ruptura. La utopia des de la literatura, en definitiva. Una visió que no dubta de la capacitat profunda de transformar el món enfront la mirada pessimista i descreguda del qui refusa la redempció de l'ésser per l'esser, la poesia per la paraula. I qui sap si aquest no és el motiu pel qual Agustí Bartra i la poesia vitalista que va de **J. Maragall a Palau i Fabre** amb els seus respectius “Cants espirituals”, de “Tot l'enyor de demà” d'en **Salvat-Papasseit** fins a “Dolç àngel de la mort” de **M. Torres**, ha tingut alguns problemes de recepció. Ras i curt, com digué **Joan Fuster**, la literatura de salvació davant la literatura de benaurança. Potser en un país marcadament poruc i traumatitzat com aquest, la figura d'un exiliat que retorna a la pàtria amb una visió redemptora de l'art i de la vida tan passional i extrema no les podia passar sinó magres, i no només econòmicament. El panvitalisme d'Agustí Bartra, tal com el defineix **Miquel DescLOT**, potser era i segueix essent excessiu, o potser era una aposta perillada dins uns paradigmes culturals diferents, cant de cigne utòpic junt al d'un altre gall com el d'en **Joan Vinyoli**. Qüestions que els savis certament sabran debatre a cor què vols. Mentrestant, tal com diu **Lluís Calvo**, “potser per aquest motiu Bartra és difícil de llegir per a alguns, ja que el seu marc literari i moral pertany més aviat a un imaginari previ a les guerres mundials, un imaginari que parteix en la convicció de les potencialitats humanes. [...] Sempre hi ha esperança i, després, una altra de nova. Fins i tot arran de la mort.”. I és ben així, ben arran de la seva mort esdevinguda ara fa 30 anys, el 7 de juliol del 1982, que Agustí Bartra recità el seu càntic de mort auroral. Una diada que cal celebrar enmig dels fastos de la tríada dels exiliats (<http://www.salescalderstisner.cat/>) per així eixamplar-la a un quartet de magnífics escriptors de

l'anomenada generació perduda. Un record reivindicatiu amb què escoltar la veu d'**Agustí Bartra** i el cant del seu gall, esbombar-ne el ressò no únicament editorial i aixordar tothom amb l'esperança de la seva literatura.

Núvol
www.nuvol.com
@nuvol_com
(http://www.twitter.com/nuvol_com)

Etiquetes:

[Agustí Bartra](http://www.nuvol.com/tag/agusti-bartra/)

(<http://www.nuvol.com/tag/agusti-bartra/>) | [D.](#)

[Sam Abrams](http://www.nuvol.com/tag/d-sam-abrams/) ([http://www.nuvol.com/tag/d-](http://www.nuvol.com/tag/d-sam-abrams/)

[sam-abrams/](http://www.nuvol.com/tag/d-sam-abrams/)) | [Editorial Meteora](http://www.nuvol.com/tag/editorial-meteora/)

([http://www.nuvol.com/tag/editorial-](http://www.nuvol.com/tag/editorial-meteora/)

[meteora/](http://www.nuvol.com/tag/editorial-meteora/)) | [Jordi Florit](http://www.nuvol.com/tag/jordi-florit/)

(<http://www.nuvol.com/tag/jordi-florit/>) |

[Kosmopolis](http://www.nuvol.com/tag/kosmopolis/)

(<http://www.nuvol.com/tag/kosmopolis/>) |

[Lluís Calvo](http://www.nuvol.com/tag/lluis-calvo/) ([http://www.nuvol.com/tag/lluis-](http://www.nuvol.com/tag/lluis-calvo/)

[calvo/](http://www.nuvol.com/tag/lluis-calvo/)) |

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà Els camps necessaris estan marcats amb *

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

Comentari *

[Enviar](#)

Comentaris

[Qui som](http://www.nuvol.com/qui-som/) (<http://www.nuvol.com/qui-som/>) · [Manifest](http://www.nuvol.com/manifest/) (<http://www.nuvol.com/manifest/>) · [Avis legal](http://www.nuvol.com/avis-legal/) (<http://www.nuvol.com/avis-legal/>) ·

[Contacte](http://www.nuvol.com/contacte/) (<http://www.nuvol.com/contacte/>) · [Política de privacitat](http://www.nuvol.com/politica-de-privacitat/) (<http://www.nuvol.com/politica-de-privacitat/>) · [Normes de participació](http://www.nuvol.com/normes-de-participacio/)

(<http://www.nuvol.com/normes-de-participacio/>) · [Patrocinadors](http://www.nuvol.com/patrocinadors/) (<http://www.nuvol.com/patrocinadors/>)

[Web 2.0 realitzada per iEstrategic](http://www.iestrategic.com) (<http://www.iestrategic.com>)